

8. OKT. 1942

P

Mappe

8

OSLO d. 21 okt. 1942. 217.
Arg. 1942

BUDSTIKKEN.

987

Krigsversikt.

"De 80 kritiske dagene" som den engelske produksjons-administrer byttetton i mørkynede i sommer er gått tilende uten at den fryktde katastrofe på østfronten er inntruffet. I en tale forleden nevnte produksjonsministeren dette s. framholdt at ørstiden nå var så langt fremskreven at den framgang tyskerne ennå muligens kunne tilkjempes seg i høyden ville bringe dem taktiske fordeler, de større strategiske mål var ikke lenger innen rekkevidde. Det er adskillig som tyder på at Hitler ikke deler denne oppfatning. Når de tyske meldinger så sterkt framhever at tyskerni allerede har nådd sine strategiske mål ved Stalingrad, er det naturligvis for å svekke det ueheldige inntrykk av deres vanskeligheter nettopp på dette punkt. At der fører ikke er fornøyd med sommers resultater bærer avskedigelsen av feldmarskalk von Bock og List samt den framrøgende strateg i generalstabben, v. Halder tydelig vidnesbyrd om

Hva er nå hitlers store mål med sommertoftens, hva har han nådd og hva kan planene for vinterhalvaret tenkes å være? Vi har tidligere resymert hitlers strategiske mål i øst slik: 1. Tilintet gjørelse av Timosjenkos armeer. 2. Erobring av de rike korn og grusdistrikter i Ukraine. Donets og Donecsteplene. 3. Erobringen av Stalingrad av Russland (tilfikket på Russlands livsnæring, fra 1939 til over 50 mill.tons), samt avskjering av forbindelsen mellom de Kaukasiske oljedistrikter og sentral-Russland. 4. Kaukasiens olje.

De siste ukene har med all ønskelig tydelighet vist at Timosjenkos her fullt ut har bevart sin kampverdi. E.h.t. oljen er Maikopdistriktet, som tidligere leverte 6% av totalproduksjonen (nå sannsynligvis mindre, bortsett fra at kildene vel i øyeblikket er ute av driftsmessig stand) på tyske hender. Groznyjfeltet, som representerte ca. 9% av produksjonen, ligger ennå ca. 100 km. fra de tyske stillinger ved Moskva og til behufelte som tidligere svarte for hele 79% av produksjonen, er det fremdeles 500 km. (De nevnte prosenttallene antas å være endret endel de siste par dn, da produksjonen fra de nye feltene mellom Volga og Ural sent i Sibir nå formentlig utgjør en betydelig større del av totalproduksjonen.)

Det tyske i første rekke har oppnådd et å besette de rike korndistrikter i Ukraine og Donbassområdet samt de store kull- malmen og industriområdet omkring Donets. Så lange Stalingrad ikke er erobret har de derimot ikke nådd det store målet å bryte trafikken på Volga, selv om denne nokk er adskillig vanskelig gjort slik som stillingen er i dag. Det ennå er noen uker til radighet for operasjonene i dette området er det forsiktigst å regne med at ruinene av Stalingrad til slutt kommer på tyske hender og at Volga som sammenhengende trafikkare blir brutt. At dette vil være et hardt slag for Russland framgår av det ovennevnte trafikkvolume på floden. Virkningen vil imidlertid ikke umiddelbart gjøre seg gjeldende. Dertil kommer avbrytelsen forsent, bare noen uker før isen normalt bryter trafikken for 3 - 4 måneder. Tyskerne håper imidlertid at deres grep om Volgakneet i det lange løp skal svekke russernes økonomi og gg militære motstandskraft. Kan derfor Hitler få etablert seg fast ved Volgas nedre løp, slik at elven her kan fungere i den planlagte østvärn. Håper han at dette vil være tilstrekkelig til å underminere russernes militære styrke så meget at østfronten kan holdes av annenklasses troppene tilslidivisjone frijøres til oppgjørst med hovedfionen i vest.

Hverden er nå utsiktene til at denne hitlers beregning skal holde stikk? La oss først se på levnedsmiddelforsyningen. Ukraine var i et store overskuddsområdet for levnedsmidler. Grovt regnet produserte det 1/3 av Russlands brødkorn, dens befolkningen utgjorde 1/5 av totalbefolkingen. Tapet av Ukraine medfører således omkring 17% reduksjon i brødmiddelforsyninga for den øvrige befolkning. Dette kan være alvorlig nokk men betyr ingen katastrofe. Vanskeligst blir det for området for Ural, som tidligere fikk store tilskudd fra Ukraine. Sibir burde i møn-

grad kunne avhjelpe mangelen her, men det er et trafikkspørsmål som nokk er vanskelig å løse tilfredsstillende.

Hvordan er utsiktene for at denne hitlers

Med hensyn til råvareforsyningen er store kull og jernmalmleier gått tapt med Ukraina og Donbassområdet. I Sibir finnes imidlertid kull og jern i store mengder. Spørsmålet er hva det fins av ferdige gruvefabrikker og transportmidler. Meget er sikkert gjort for å utnytte de foreliggende muligheter, men feilen ved Sibir er at mangelen på lett tilgjengelige varer gjør transportproblemet så besværlig. For Sentral-Russlands industri er det i Sibir neppe mulig å finne erstattning for de tapte råvaredistrikter i syd. Større er mulighetene i Uralområdet og de tilgrensende områder. Også her er avstandene store men det er flere jernbaner og Volgas bielever kan i noen utstrekning tas til hjelp. Som stillingen er vil det nokk bli trykket store viktionsmønster i Ural. Full erstattning for det tapte vil ikke gi, men særlig for en i forsvarsstillingen fastlåst her kan den nokk bety en god ryggste. Værre står det seg med oljeforsyningene fra det øyeblikk transporten på Volga er avbrutt. En del av Bakuoljen kan vel fremdeles nå Sentral-Russland på nye transportveier øst for Volga, men i det vesentlige blir man nokk også her henvist til å søke erstattning fra den i Urals og Sibirs nye følger. Selv i beste fall kan det her bare være tale om en delvis erstattning.

Som det framgår vil Russlands etter som d: foreliggende lagre svinner bli stillet overfor meget alværlige forsyningsproblemer. Det vil derfor ikke i høy grad avhenge av forsyningene utenfra om hitlers forhåpninger går i oppfyllelse og resultatet av sommeroffensiven blir en underminering av den russiske hærslagkraft.

Napoleon, Wilhelm II og Adolf Hitler hadde alle samme hovedmål ved sine felttog mot Øst, - tilintetgjørelsen av de russiske arméer for å skaffe seg ryggen fri til kampen mot England og dets allierte. Etter 4½ års krig i Russland er Hitler i samme stilling som sine forgjengere. Tross alle sine nederlag står Stalin og hans generaler som seierherre fersåvidt som de har hindret Hitler og hans feldmarskalkar å nå sitt primære mål. Wilhelm II hadde det hell å få hjelp av den russiske revolusjon, men den kom for sent, USA hadde alt fått den nødvendige tid til sine krigsforberedelser. Det er ingen tegn til at Hitler vil få en lignende hjelp. Han kan bare høpe på at de russiske forsyningssvanskeller i lengden vil ha den samme effekt, men selv om så skulle skje, vil USA imidlertid også denne gang ha fått tid til å gjennomføre sine gigantiske krigsforberedelser. Hitler kan ikke lenger vinne denne krig, men det har delvis lykkes ham ved sinlene i øst å skape det forsyningsmessige grunnlag for en lang krig. Hans håp - hvis han da har noe - er da at de allierte skal gå trett av krigen før aksjonaktene. Det er jo ikke stor chansen, men med Hitlers mentalitet forsøker man med alle midler, selv om det skal koste millioner mennesker livet.

Arstidens tvinger snart tyskerne til å gå i vinterkvarter i Øst. Men det er ikke dermed sagt at de vil holde seg passive hel vinterhalvåret. Og om de ikke vil, får de neppe lov. Vi skal i neste oversikt komme tilbake til utsiktene for de nærmeste måneder.

.vVv.

Europa under hakekorset.

Frankrike. Til tross for intens propagande og løfter om økonomiske fordele har bare 17000 franske arbeidere meldt seg til arbeid i Tyskland, mens Hitler forlanger 150000. De resterende 133000 skal nå uttas etter "automatisk utvalgsprinsipp." Ti høyere embetsmenn i Vichyregjeringens arbeidsministerium har sammen med adskillige andre tatt avskjed som protest mot tvangssending av franske arbeidere til Tyskland. I en rekke land er har arbeiderne protestert mot Lavals forordninger ved å gå til streik. Belgia. Tyskerne har besluttet å deportere 150 belgiere som representanter for sabotasje i Bryssel, Liege og Mons.

Holland. 30000 hollandske metallarbeidere er nylig overført til Tyskland, etter tysk sigende fordi "rasjonaliseringen" skrider så rasht fram at mange arbeidere er blitt ledige.

Skjendelsdåden i Trondheim.

De 10 som ble skutt første dag ble ikke engang stillet for standrett. De ble hentet fra sine hjem, eller kontorer tirsdag middag, spesielt på Gestapos hovedkvarter og kjert til retterstedet uten å være forhört. Det ble ikke engang gjort forsøk på å konstruere opp individuell skyld for hver enkelt. Ofte nos forbrytelser bestod uteuknende i at de hver på sitt område var ursette og dyktige menn, hvis hentettselse måtte antas å være oppsikt og forferdelse. Hentettsene ble bekjentgjort ved høytalere kl. 19.45. Med vanlig tysk takt lot man spille dansemusikk før og etter kunningjøringen. De dreptes formuer ble straks beslaglagt og enker og barn fikk ordre til å flytte ut av leilighetene på et par dagers varsel uten å få ta med seg selv de mest nødvendige eiendeler. Det er svært om å få utsatt disse utkastelser inntil videre. Ca. 60 personer fra Trondheim er arrestert og ført til Gaustad.

Av de 24 offre fra Nord-Trøndelag og Nordland er sannsynligvis bare et fått implisert i den voldsugling som nok har funnet sted deroppe. Tyskerne har faktisk kjemmet distriktet rundt Maiavatn og har skutt en vesentlig del av den yngre mannlige befolkning uten hensyn til skyld eller uskyld. Begivenhetene har ikke skremt befolkningen, men stat satt den i en voldsom forbirtelse.

Det tidligere bud i forsikringsselskapet "Brage", nu "fylkesfører", Rogstad, 25 år, som ble gjort til civil diktator under unntakstilstanden, ikke fullstendig, men også fylte Trondheimsavisene med sine dekreter. I løpet av 3 dager avskjediget han uten noen begrunnelse 27 kvinner og menn i offentlige stillinger, avsatte 20 direksjonsmedlemmer, avsatte styrene i Trondheim handelstands forening, Handelskammeret og bladet "Eygungdommen", opploste grassistgruppen av ferskjøkkspottører og forbød alt salg av tobakk og alkohol i Trondheim og Strinda, unntaket til den "arbeidende befolkning". Hvem det i denne "fylkesførers" syne arbeider i dette land blir ikke nærmere presisert.

Dette bloddryppende individ annonserer nu at han skal holde foredrag om unntakstilstanden i Trondheim for sine "kampfeller" i Oslo. Det skal få anledning til å hylde ham for hans delaktighet i myrdet av 34 ustyrlige landsmenn etter tysk ordre!

VVV

Å quisle....

Svenskene har fått et nytt verbum i sitt språk, nemlig "att quisla". Om NS-svindleren i Aker stod det i en avisoverskrift: "Kupongsvindlare quisla under 200 000 kuponger". Å quisle betyr altså å svindle, forfalske, i det hele tatt gjøre seg skyldig i bedrageri eller uhederlig framferd.

VVV

Nordmannen Ivar Borgersens begravelse.

Som de fleste vil vite omkom den gode nordmann kontorsjef Ingvar Borgersen fra Skien under bombeangrepet mot Oslo 25. september. Han var ansatt i Inge Sørensen Auto rekvisitaforretning i Skien. Firmaet ønsket å arrangere og betale begravelsen for sin høyt skattede medarbeider. Dagen før begravelsen kom det imidlertid beskjed om at denne skulle finne sted på statens bekostning. Det var ordre. Dette var familien naturligvis sterkt imot. En bror av mannen har således i lengre tid sittet i fengsel i Tyskland og man ønsket ikke noen innblanding av nazistene. Det eneste man fikk hindret var kransepåleggelse. En time før begravelsen skulle finne sted kom Quisling til Skien fulgt av Lunde og Skancke, samtidig egen fotograf, det viktigste naturligvis! Billedene skal jo sendes over verden! Det var ingen som ville ha noe med de tre å gjøre. Etter jordpåkastelsen kom imidlertid de børerende og hilste på enken, som

skikken er. Dypt nedbøyet som hun var tok hun de fleste i hånden helt mekanisk uten å legge spesielt merke til hvem det var. Men da Quisling kom, falt hånden slapt ned. Forrederens taktløshet kjener ingen grenser.

VVV

Under det såkalte "riksmøte" i september var det også endel parader. Til en av disse hadde N.S. lånt flere hundre tyskere for å få litt takt i marsjen. Disse tyske hirdfolkene optråtte i N.S. egne hirduniformer. Skiftet av de tyske uniformene og hirdhabitten skjedde i Wergelandsveien 5 som tyskerne tok for en tid siden.

VVV

Forleden ble skandalen ved Akers forsyningsnevnd offentlig gjort. Saken gjelder som kjent underslag av 8000 rasjoneringshefter, ca. 2 millioner merker. Det ble opplyst i den falske meddelelse at underslagerne tilhører alle partier, men hittil er 9 navn kjent, alle N.S.

VVV

Der er utkommandert arbeidersker til tyske militærplasser i Nord-Norge, - i henhold til en midlertidig forordning av 9 juli 1941 om arbeidshjelp til særlig samfunnsviktige arbeidsoppgaver!

VVV

Dr. Svend Oftedahl

som har sittet på Grini i ett år, men som nå en tid har været på fri fot, ble lørdag arrestert på nytt.

Direktør John Oxæl, som satt fengslet i Sachsenhausen, Oranienburg, sammen med en rekke av våre kjente menn, er død i fengslet 26. september av dysenteri.

VVV

Den nye orden.

Søndag 11. oktober aften ble det på Berg skole i V.Aker holdt gymnasiesamfundsmøte etter tillatelse av N.S.rektor Bjørnsen. Rektor og legionær Kristian Skar kom da møtet skulle begynne. De overvar opplesningen av avisen og valg og gikk så sin vei. Da møtet ble hevet kl. 23, stod en mengde hird med koller utenfor lokalet med Skar i spissen. Gutter under 16 år og piker ble sendt hjem. De gjenværende måtte løpe rundt og rundt på plassen, avbrutt av annen straffekkersis. 2 av guttene segnet. Plassen ble opplyst ved hirdguttenes lommelykter. Så ble alle kommandert inn i gymnastikkalen, hvor Skar holdt en tordentale (Skar er stifter av gymnasiesamfunnet). Han skjelte ungdommen ut fordi den moret ~~de~~ seg, mens "være gutter" blodde på Østfronten, men de skulle snart alle få komme dit. Skar oppførte seg hele tiden som en halvgal. Etter at legitimasjonskortene var avlevert, marsjerte hirden avsted med alle guttene til byen. Guttene ble hånet og sparket underveis. Hirden forlangte at de skulle synge, men ingen ville synge. De ble tatt nedover til de bombede strøk, og så ført til Grensen 3. Her var det en langvarig ny straffegymnastikk og eksersis. Guttene ble kommandert til å rope Heil og Sæl, men ingen ropte. Kravet ble gjentatt 2 ganger til - med samme resultat. Guttene ble så kalt frem en før en. Bare de som sa Heil og Sæl skulle få slippe og så få sine legitimasjonskort tilbake. En nektet og ble arrestert. Han ble løslatt dagen etter, de andre orket ikke mer og fikk frem et slags Heil og Sæl. Guttene kom hjem ved 4-5 tiden om morgenen. En politipatrulje kom til skolen, men først etter at guttene var marsjert til byen. Flere av guttene var sengliggende dagen etter, på grunn av den behandling de var blitt tildel.

6.

Terboven reiste fra Trondheim direkte til Moss. Der var nemlig flytedøkken sunket med en stor tysk båt i og ikke nok med det. En minesveiper hvelvet samtidig. Det måtte jo være sabotasje. Imidlertid kunde veriftets nazidirektør herr Aamu ndsen meddiele at ulykken skyldtes tyskerne selv. Med sin enestående innsikt hadde de tyske "eksperter" mot herr Aamundsens protest dokksatt en altfor stor båt i den gamle dokken og dermed skjedde ulykken. Så det skulde altså ingen ti uskyldige borgere lide for.

VVV

Vidkun Quisling har nettopp honorert en regning på 8000 kroner for sitt fyrstelige haveanlegg ute på Bygdøy. Det er naturligvis bare en dråpe i havet når man tenker på de samlede utgifter til Gimle (gudenes bolig), som vel nu er oppe i omkring et par millioner, men allikevel ingen bagatell sammenlignet med de 5000 kroner ministerpresidenten med stor gestusskjentet de bomberamte fra 25. sept. En annen sak er det naturligvis at både de 8000 og de 5000 er tatt direkte ut av lommen på det med herr Quisling lykksaliggjorte norske folk.

VVV

Terboven er nu reist til Nordnorge og Nordfinland. Denne gangen er det vel hans øgne det skal gå ut over. Morilen blant de tyske tropper nordpå er fra før av svært slett, og bedre blir den ikke før den store mørketiden. 3-5000 av den ufer lignelige herr Dietls mannskaper og offiserer er allerede koncentrert og har den blandede fornøyelse å bare stein ned bar overkropp. Formodentlig kan de nu bekjempe lysten til å vrele heil hitler.

VVV

Bet store parasittfolk i Europa ventes i vinter å ville rendyrke sitt talent som storsnylttere enda mer. Det skal være kommet ordre til Forsyningsdepartementet om å skaffe klarhet over om det kan bli plass til ytterligere 160 000 mennesker her, og samtidig har tyskerne utbedt seg liste over alle bygg som daterer seg fra årene etter 1930. Bare det beste er godt nok, og Rosenberg har jo også sagt at ingen andre enn tyskerne har rett til å kreve noe idag.

VVV

Herr gauleiter Bohle som holdt talen på takkefesten for den høst tyskerne har frastjållet de okkuperte land, benyttet Oslooppholdet til å avlogge Molstad et besøk med sin kone. Nazidamen forlot Molstad med en herlig sølvrevcape kjøpt for en smule av de penger tyskerne presser ut av vår mishantledede seddelpresse.

VVV

Vidkun Quisling undertegner nu sine "embedsskrivekser": "Under min hånd og Rikets segl".

VVV

Danmark skal klemmes. Det vidnerutnevnelsen av den nye tyske general i Danmark, von Hanneken, om. Mannen er Görings medarbeider i det kjempebløff som heter fireårsplanen og skal nok få gitt både danske egg, bacon og andre lekre suker ben å gå på. Ialt skal tyskerne legge sin grådige neve over 6% av Danmarks landbruksproduksjon. For vi skal ikke sulte, sier Göring og slår på sin meskede tromme.